

Μνήμη Στέλλας Παπαδάκη-Okland

Στις 21 Δεκεμβρίου 2002 πέθανε στο Ηράκλειο η Στέλλα Παπαδάκη-Όκλαντ, από τα παλιότερα μέλη της Φιλοσοφικής Σχολής. Η Στέλλα Παπαδάκη-Όκλαντ γεννήθηκε το 1937 στο Ηράκλειο της Κρήτης, όπου και πήγε σχολείο. Σπούδασε Αρχαιολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Αμέσως μετά την αποφοίτησή της, το 1960, έλαβε μέρος στο διαγωνισμό της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, που εκείνη την εποχή βρισκόταν σε περίοδο αναδιοργάνωσης, και διορίστηκε επιμελήτρια Βυζαντινών Αρχαιοτήτων στην Κρήτη. Η προστασία των βυζαντινών μνημείων ήταν ως τότε σχεδόν ανύπαρκτη στο νησί, υποτυπώδης και η καταγραφή τους, καθώς Εφορεία αρμόδια για τα μετά την Αρχαιότητα μνημεία δεν υπήρχε στην Κρήτη πριν από το τέλος της δεκαετίας του 1960. Τα πρώτα αυτά χρόνια της υπηρεσιακής της ζωής η Στέλλα, που εργαζόταν ως υφισταμένη και στενή συνεργάτις των αρχαιολόγων της Κρήτης, του Νικολάου Πλάτωνα και του Στυλιανού Αλεξίου, τα αφιέρωσε στον εντοπισμό βυζαντινών μνημείων και στην επίβλεψη των πρώτων αναστηλωτικών εργασιών σε εκκλησίες και των πρώτων εργασιών συντήρησης σε τοιχογραφίες. Από την εποχή εκείνη χρονολογείται το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της για τη βυζαντινή ζωγραφική της Κρήτης και η φιλοδοξία της να εντοπίσει τις ιδιαιτερότητες της ζωγραφικής αυτής. Το ερευνητικό αυτό ενδιαφέρον τη συνόδεψε έκτοτε σε όλη τη σταδιοδρομία της.

Το 1965 μετατέθηκε στην Αθήνα, στο Βυζαντινό Μουσείο, από το οποίο απομακρύνθηκε αυθαίρετα από τη χούντα. Αποχώρησε τότε, το 1969, από την Αρχαιολογική Υπηρεσία και το 1970 έφυγε στη Γερμανία ως υπότροφος του ιδρύματος Alexander von Humboldt, όπου συνέχισε τις σπουδές της, αρχικά στο Μόναχο και στη συνέχεια στη Χαϊδελβέργη (1970-1974). Εκεί, κοντά στον καθηγητή Hans Belting, ιστορικό της τέχνης που βρισκόταν τότε στην αρχή της λαμπρής σταδιοδρομίας του και μόλις είχε ολοκληρώσει σημαντικές μελέτες για το βυζαντινό εικονογραφημένο χειρόγραφο βιβλίο, στράφηκε σε νέο ερευνητικό αντικείμενο, τα εικονογραφημένα χειρόγραφα. Η διδακτορική της διατριβή *The Illustration of the Byzantine Job*

Manuscripts ολοκληρώθηκε το 1979 και υποστηρίχθηκε στο Πανεπιστήμιο της Χαϊδελβέργης.

Εν τω μεταξύ από το 1975 είχε επανέλθει στην Αρχαιολογική Υπηρεσία, και πάλι στο Βυζαντινό Μουσείο της Αθήνας, όπου συμμετείχε στη μερική επανέκθεσή του. Το 1977 παραιτήθηκε οριστικά από την Αρχαιολογική Υπηρεσία και εγκαταστάθηκε στην Κρήτη. Από το 1980 δίδαξε, ως Ειδική Επιστήμων, Βυζαντινή Αρχαιολογία στη νεοσύστατη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης, πριν καλά καλά να έχουν δημιουργηθεί τα Τμήματά της (1982). Από το 1985 Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας και στη συνέχεια (από το 1993) Καθηγήτρια, εργάστηκε 22 χρόνια στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. Από τις πρώτες μέρες της δημιουργίας του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας συμμετείχε πάντα ενεργά στο χτίσιμο του Προγράμματος Σπουδών του και στη σφυρηλάτηση των αρχών λειτουργίας του.

Στην πολύχρονη πανεπιστημιακή θητεία της διετέλεσε Πρόεδρος του Τμήματος, επανεπιλεγμένη Διευθύντρια του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης και μέλος της Συγκλήτου. Υπήρξε εμπνεύστρια και οργανώτρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στις Βυζαντινές Σπουδές και προώθησε τις συνεργασίες με άλλες ειδικότητες και με βυζαντινολόγους από Πανεπιστήμια της Ελλάδας και του εξωτερικού.

Το επιστημονικό της έργο, δημοσιευμένο σε ελληνικά και ξένα περιοδικά και συλλογικούς τόμους, περιστρέφεται γύρω από τη βυζαντινή ζωγραφική της Κρήτης και από την εικονογράφηση βυζαντινών χειρογράφων.

Εκπροσωπώντας την άποψη ότι το Πανεπιστήμιο θα πρέπει να έχει ενεργή ανάμιξη στη ζωή της Κρήτης, ανέλαβε και συντόνισε προγράμματα για τα μνημεία του νησιού και για το κρητικό ιστορικό τοπίο. Συμμετείχε ενεργά στην Εταιρεία Κρητικών Ιστορικών Μελετών, από το 1994 και ως μέλος του Διοικητικού της Συμβουλίου, από το 1997 ως Αντιπρόεδρος. Με την ιδιότητά της αυτή οργάνωσε και επέβλεψε την επανέκθεση στο Ιστορικό Μουσείο Κρήτης.

Η παρηγοσία της, το υψηλό ακαδημαϊκό ήθος, μια σπάνια αίσθηση αξιοπρέπειας, είναι αυτά που θα λείψουν περισσότερο από το Πανεπιστήμιο Κρήτης και τη Φιλοσοφική Σχολή. Από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας θα λείψει επιπλέον η ξεστή ανθρώπινη παρουσία και η ευεργετική σιγουριά που πήγαζε από την αίσθησή της του μέτρου.